

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21.09.1978, sp. zn. 11 Tz 58/78, ECLI:CZ:NS:1978:11.TZ.58.1978.1

Číslo: 25/1979

Právní věta: Překročení státní hranice bez povolení s úmyslem zůstat v cizině je třeba kvalifikovat jako trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. zák., nikoli jen jako přečin proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 21.09.1978

Spisová značka: 11 Tz 58/78

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Opuštění republiky, Přečin proti zájmům socialistické společnosti

Předpisy: 140/1961 Sb. § 109 odst. 1 150/1969 Sb. § 5 odst. d

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1979 sb. rozh.

Překročení státní hranice bez povolení s úmyslem zůstat v cizině je třeba kvalifikovat jako trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. zák., nikoli jen jako přečin proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb., o přečinech.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 21. 9. 1978 sp. zn. [11 Tz 58/78](#).)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení městského soudu v Praze ze dne 31. března 1978 sp. zn. To 62/78, pokud jím bylo zamítnuto odvolání obžalovaného J. N. proti rozsudku obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 15. února 1978 sp. zn. 3 T 28/78 i ohledně výroku o vině přečinem proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb., dále zrušil tento rozsudek ve výroku o vině uvedeným přečinem a ve výroku o trestu a obvodnímu soudu pro Prahu 3 přikázal, aby věc v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 15. února 1978 sp. zn. 3 T 28/78 byl obviněný J. N. uznán vinným přečinem proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5

písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. a trestným činem zpronevěry podle § 248 odst. 1 tr. zák. Podle § 248 odst. 1 tr. zák. s přihlédnutím k § 35 odst. 1 tr. zák. mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců. Podle § 39a odst. 2 písm. a) tr. zák. byl obviněný zařazen pro výkon trestu odnětí svobody do první nápravně výchovné skupiny. Podle § 72 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zák. mu bylo uloženo ústavní ochranné léčení protitoxikomanické.

Podle skutkových zjištění tohoto rozsudku obviněný spáchal přečin tak, že se rozhodl dne 29. října 1977 v Praze odjet bez povolení československých úřadů do PLR, téhož dne odjel vlakem v 7.55 hod. do Bernartic, pěšky přešel přes Špičák hranice do PLR, kde byl v 7.55 hod. dne 30. října 1977 zadržen orgány bezpečnosti PLR v prostoru obce Lomnice v PLR a dne 30. října 1977 předán zpět československým pohraničním orgánům.

Městský soud v Praze odvolání obviněného zamítl podle § 256 tr. ř.

Proti usnesení městského soudu i rozsudku obvodního soudu pro Prahu 3 podal stížnost pro porušení zákona generální prokurátor ČSR v neprospěch obviněného. V ní pak uvádí, že oba soudy zaujali stanovisko, že jednání obviněného posuzované v obžalobě jako trestný čin opuštění republiky nedosáhlo stupně společenské nebezpečnosti, požadovaného ustanovením § 109 odst. 1 tr. zák. Proto byl oběma soudy tento skutek posouzen jako přečin podle § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. Toto stanovisko je nezákonné. Soudy nezhodnotily výpovědi obviněného z přípravného řízení, kdy obviněný uvedl, že do PLR překročil státní hranici v úmyslu dostat se do Dánska. Dále uvedl, že ho něco hnalo z republiky pryč, neboť nesouhlasí s tím, jak se s ním v ČSSR zachází. Z obsahu vyšetřovacího spisu plyne, že obviněnému byl prokázán úmysl dostat se přes PLR do kapitalistického státu a dále, že již překročil bez povolení československých úřadů státní hranice mezi ČSSR a PLR. Jeho jednání bylo motivováno nepřátelstvím k socialistickému státnímu zřízení v ČSSR. Tato pohnutka podstatně zvyšuje stupeň společenské nebezpečnosti jeho jednání.

Nejvyšší soud ČSR přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona správnost všech výroků napadeného rozhodnutí i správnost postupu řízení, které mu předcházelo a shledal, že zákon porušen byl.

Závěry městského soudu v Praze týkající se skutku, který byl obžalobou kvalifikován jako trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. zák., neodpovídají ani stavu věci ani zákonu.

Městský soud v Praze v odůvodnění svého zamítavého usnesení uvádí, že obvodní soud zjistil, že obviněný opustil bez povolení československých úřadů území ČSSR do PLR v úmyslu zdržovat se zde u svého známého po dobu několika týdnů, byl však krátce po přechodu hranic v ranních hodinách dne 30. října 1977 zadržen bezpečnostními orgány PLR a téhož dne předán zpět československým pohraničním orgánům. Podle názoru odvolacího soudu obvodní soud na rozdíl od obžaloby právem posoudil jednání obviněného jen jako přečin proti zájmům socialistické společnosti v oblasti styku s cizinou podle § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb., když se zřetelem na výsledky dokazování nezjistil, že by šlo o dokonaný trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. zák. anebo alespoň o pokus či o přípravné jednání k tomuto trestnému činu.

Z ustanovení § 1 odst. 1 zák. o přečinech č. 150/1969 Sb. vyplývá, že přečinem je zaviněný, pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně a jenž nedosahuje stupně společenské nebezpečnosti trestného činu. Přečin je vymezen dvěma základními znaky; první vyjadřuje materiální pojetí přečinu, druhý představuje formální znaky uvedené v zákoně, jejichž souhrn tvoří skutkovou podstatu přečinu.

Ustanovení § 5 písm. d) zák. č. 150/1969 Sb. předpokládá závažnější porušení předpisů o cestovních dokladech nebo o podmínkách pobytu v cizině, zejména vylákání cestovního dokladu nebo výjezdní

doložky na základě nepravdivých nebo neúplných údajů nebo nedodržení bez závažných důvodů časové nebo územní platnosti cestovního dokladu nebo výjezdní doložky. Nemohou proto podle tohoto ustanovení být postihovány případy, kdy pachatel poruší předpisy o cestovních dokladech anebo podmínkách pobytu v cizině v úmyslu opustit bez povolení území republiky a opustí ilegálně území republiky bez cestovního dokladu.

O takový případ šlo v případě obviněného. Obviněný dne 1. listopadu 1977 před vyšetřovatelem KS SNB-Hradec Králové výslovně uvedl, že byl vyslýchán k trestné činnosti nedovolené výroby a prodeje omamných drog. Bezpečnostní orgán mu stanovil termín dalšího výslechu a ponechal si jeho cestovní pas. Aby se obviněný vyhnul tomuto výslechu a z obavy, že bude trestně stíhán pro tuto činnost, rozhodl se opustit území republiky. Proto si opatřil valuty a rozhodl se překročit bez povolení státní hranice mezi ČSSR a PLR, aby mohl pokračovat přes PLR do Dánska. K rozhodnutí dospěl 29. října 1977 v ranních hodinách, kdy si dal do kufříku osobní věci a mapy Krkonoš, Orlických hor a PLR. Teprve když byl zadržen polskými orgány, sdělil jim, že v PLR chtěl navštívit svého známého J. P. Mimo jiné dále uvedl, že kromě obavy z trestního stíhání důvodem jeho odchodu do zahraničí byly neshody s manželkou, které pak vedly k tomu, že se vrátil k původní partě a dostal se do „průšvihů“. Dne 22. prosince 1977 obviněný uvedl, že nesouhlasí s tím, jak se s ním v ČSSR zachází, že mu byl odebrán cestovní pas a neměl možnost vycestovat za hranice republiky. S tím se nemůže smířit a pokládá toto omezení za důkaz nesvobody. Proto napsal o tom otevřený dopis Federálnímu shromáždění se žádostí o vyhoštění nebo vystěhování z ČSSR.

Ve své výpovědi dne 2. listopadu 1977 před prokurátorem krajské prokuratury uvedl, že měl obavu z trestního stíhání ohledně přechovávání různých drog, proto se rozhodl, že odejde ilegálně do Polska. V Polsku se hodlal zdržet asi dva měsíce. V této výpovědi již uvedl, že nehodlal uprchnout do Dánska.

Tyto výpovědi nechal obvodní i městský soud bez povšimnutí. V odůvodnění rozhodnutí obvodní soud uvedl, že mu nezbylo, pokud jde o důvod, proč a s jakým úmyslem obviněný překročil hranice, než vycházet z doznání obviněného. Obvodní soud byl však povinen podle § 207 odst. 2 tr. ř. přečíst protokol o dřívějších výpovědích obviněného, neboť v jeho výpovědi v hlavním líčení se objevily podstatné rozpory a obviněného měl na tyto rozpory upozornit. Dále byl obvodní soud povinen důkazní materiál z přípravného řízení, který má vztah k projednávané věci, v hlavním líčení probrat a v rozhodnutí se ním vypořádat (§ 220 odst. 3 tr. ř.). Ve spise se nachází soupis věcí zajištěných a odňatých při osobní prohlídce obviněného dne 30. října 1977. Kromě jiných věcí byly u obviněného nalezeny 2 bankovky cizí měny a 3 kusy map. Tyto věci nalezené u obviněného podporují výpověď obviněného, ve které rozváděl, co všechno si opatřil pro realizaci svého úmyslu odejít ilegálně přes PLR do Dánska. K podepření a objasnění první výpovědi obviněného, ve které uvedl, že pohnutkou jeho odchodu z republiky byla obava z trestního postihu pro nedovolené přechovávání omamných látek, měl obvodní soud učinit dotaz na příslušné oddělení VB, kde měl být obviněný v této záležitosti vyslýchán. Neobstojí proto stanovisko obvodního soudu, že měl k dispozici pro objektivní zjištění skutečného stavu věci stran odchodu obviněného do zahraničí pouze výpověď obviněného v hlavním líčení.

Obviněný tím, že bez povolení vycestoval z Československa do PLR v úmyslu opustit republiku, naplnil znaky skutkové podstaty dokonání trestného činu opuštění republiky podle § 109 odst. 1 tr. zák.